

ಬಂದಳೆಕೆ, ಗಾಮ, ಈಸೂರು ನೂರಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಕಲ್ಲುಗಳ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ. ಆ ವೀರ ಪರಂಪರೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸೇರ್ಪಡೆ 1942ರ ಈಸೂರಿನ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಬಲಿದಾನ.

ಈಸೂರಿನ ಹೃದಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಗುಡಿಯಿದೆ. ಊರಿನ ಜನರಲ್ಲ ಸೇರಿ 1942ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 27ರಂದು ಆ ಗುಡಿಯ ಮೇಲೆ ತ್ರಿವರ್ಣ ಧ್ವಜ ಹಾರಿಸಿ, 'ಇಂದಿನಿಂದ ಈಸೂರು ಸ್ವತಂತ್ರ ಗ್ರಾಮ' ಎಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟದ ರಣಕಹಳೆ ಮೊಳಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಊರಿನ ಹಿರಿಯರಲ್ಲ ಸೇರಿ 10 ವರ್ಷದ ಜಯಣ್ಣನನ್ನು ಅಮಲ್ದಾರನನ್ನಾಗಿಯೂ, 12 ವರ್ಷದ ಮಲ್ಲಪ್ಪನನ್ನು ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿಯೂ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಊರ ಮುಂದೆ 'ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರದ ಯಾವ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೂ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬಾರದು' ಎಂಬ ಬೋರ್ಡ್ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಊರಿನ ಯಾವ ರೈತರೂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಂದಾಯ ಕಟ್ಟಬಾರದೆಂದು ಆದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿಗೆ ಬಂದ ಶ್ವಾನುಭೋಗ ರಂಗನಾಥಯ್ಯ ಮತ್ತು ಪಟೇಲ್ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಅವರಿಗೆ ಈಸೂರಿನ ಜನ ಅವರ ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿ ದಪ್ಪರುಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಒಂಟಿ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ದೇಶಭಕ್ತಿಯ ಪಾಠ ಹೇಳಿ

ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬಾರದು' ಎಂಬ ಬೋರ್ಡ್‌ನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಗಂಟಿಯ ಸದ್ದು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಊರಿನ ಜನರಲ್ಲ ವೀರಭದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಗುಡಿ ಬಳಿ ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮದಂತೆ, ಗುಡಿ ಮುಂದೆ ಸೇರಿದ್ದವರು ಊರ ಮುಂದೆಯೇ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಕೆಂಚೇಗೌಡನ ದರ್ಪ, ಅವಿವೇಕದಿಂದ ಊರವರು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಘರ್ಷವಾಗುತ್ತದೆ. ದೇಶಭಕ್ತ ಜನರ ಮೇಲೆ ಲಾಠಿ ಚಾರ್ಜ್ ಆದೇಶಮಾಡಿ ಕೆಂಚೇಗೌಡ ಜನರತ್ತ ಗುಂಡು ಹಾರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಗುರುಶಾಂತಪ್ಪ ಮತ್ತು ಪಣೆಯಪ್ಪಾಚಾರ್ ಅವರಿಗೆ ತಗುಲುತ್ತದೆ. ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದ ಈಸೂರಿನ ಜನ ಕೆಂಚೇಗೌಡನ ಬಂದೂಕನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಮಲ್ದಾರ್ ಚನ್ನಕೃಷ್ಣಯ್ಯ, ಪೊಲೀಸ್ ಸಬ್‌ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಕೆಂಚೇಗೌಡ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಧಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಹೊಡೆತಗಳಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಸುನೀಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸುದ್ದಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಚೇರಿ ತಲುಪಿ, ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ನವನೀತ ನಾಯ್ಡು, ಜಿಲ್ಲಾ ಪೊಲೀಸ್ ವರಿಷ್ಠಾಧಿಕಾರಿ ಬಾಬುರೇಡ್ಡಿಯೊಡನೆ ಮಿಲಿಟರಿ ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಮೊಕ್ಕಾಂ ಹೂಡುತ್ತಾರೆ.

ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದ ಈಸೂರಿನ ಹೋರಾಟಗಾರರು ಸಾಹುಕಾರ ಬಸವಣ್ಣಪ್ಪನವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಭೆ ಸೇರಿ ಪ್ರಮುಖರಲ್ಲ ಊರು ಬಿಟ್ಟು

ಪೊಲೀಸರು ಒಟ್ಟು 41 ಜನರನ್ನು ಬಂಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯ 5.12.1942ರ ತನ್ನ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ 22 ಜನರನ್ನು ನಿರಪರಾಧಿಗಳೆಂದು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಗುರಪ್ಪ, ಶಂಕರಪ್ಪ, ಮಲ್ಲಪ್ಪ, ಹಾಲಪ್ಪ, ಕೆ. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಪ್ಪ, ಪುಣಜಿ ಚನ್ನಬಸಪ್ಪ, ಹುಚ್ಚರಾಯಪ್ಪ, ಗುರುಶಾಂತಪ್ಪ, ಪಣೆಯಪ್ಪಾಚಾರ್, ನಾಗೇಶಾಚಾರ್ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ ಅವರಿಗೆ ಗಲ್ಲು ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಉಳಿದವರಿಗೆ ಜೀವಾವಧಿ, ಬೇರೆ ಸ್ವರೂಪದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಮಾರ್ಪ್‌ಪ್‌ಗಳಿ ಆರ್. ಮಂಜುನಾಥ್ ಅವರು ತಮ್ಮ 'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ: ಈಸೂರು' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರು ಈ ಆದೇಶವನ್ನು ಹೈಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೈಕೋರ್ಟ್ 1.3.1943ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ತೀರ್ಪಿನಲ್ಲಿ 11 ಜನರಿಗಿದ್ದ ಗಲ್ಲು ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಐದು ಜನರಿಗಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಜೇನಹಳ್ಳಿ ಮಲ್ಲಪ್ಪ, ಗುರಪ್ಪ, ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಾಚಾರ್, ಬಡಕಳ್ಳಿ ಹಾಲಪ್ಪ ಮತ್ತು ಗೌಡ ಶಂಕರಪ್ಪ ಅವರಿಗೆ ಗಲ್ಲು ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈಸೂರಿನ ವೀರಮಹಿಳೆಯರಾದ ಪುಣಜಿ ಪಾರ್ವತಮ್ಮ ಹರಡಳ್ಳಿ ಸಿದ್ದಮ್ಮ, ಸಾಹುಕಾರ್ ಹಾಲಮ್ಮ ಅವರನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಸಿ. ಲಿಂಗಪ್ಪ, ಮೂಡಬಾಗಿಲ ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ, ಸಾಹುಕಾರ ಶಾಂತಪ್ಪ, ಎನ್.ಎನ್. ಹುಚ್ಚರಾಯಪ್ಪ, ಕಮ್ಮರಗಟ್ಟಿ ರಂಗಪ್ಪ, ರಾಮಳ್ಳಿ ಹೊಳೆಬಸಪ್ಪ, ಪುಣಜಿ ಚನ್ನಬಸಪ್ಪ, ಎನ್.ಎಸ್. ದುರುಗೋಜಿರಾವ್, ಮಡಿವಾಳರ ಹನುಮಂತಪ್ಪ, ಕೆ. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಪ್ಪ, ಫಣೆಯಪ್ಪಾಚಾರ್, ನಾಗೇಶಾಚಾರ್, ಎನ್.ಆರ್.ಸುಬ್ಬರಾಯಪ್ಪ, ಉಜ್ಜಳ್ಳಿ ಗುರುಶಾಂತಪ್ಪ ಸೇರಿದಂತೆ 21 ದೇಶಭಕ್ತರಿಗೆ ಜೀವಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

8.3.1943ರಂದು ಕಮ್ಮಾರ ಗುರಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಕೆ. ಮಲ್ಲಪ್ಪ 9.3.1943ರಂದು ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ ಹಾಗೂ ಬಡಕಳ್ಳಿ ಹಾಲಪ್ಪ 10.3.1943 ರಂದು ಗೌಡ ಶಂಕರಪ್ಪ 'ವಂದೇ ಮಾತರಂ' ಘೋಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಗಲ್ಲುಗಂಬಕ್ಕೆ ಕೊರಳನೊಡ್ಡಿ ಹುತಾತ್ಮರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲ ಈಸೂರಿನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಾರತದ ಚಿರಂಜೀವಿಗಳು. ಜೀವಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದ 21 ಈಸೂರಿನ ವೀರರು 1946ರಲ್ಲಿ ಜೈಲಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಆಗಿ ಹೊರಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ಯಾತನೆಗೆ ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆಯವರೆಗೆ ಮಾತಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಾರೂ ಇಂದು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಧೈಯ ತ್ಯಾಗ ಬಲಿದಾನ ಅವರ. ಬಸವರಾಜು ಅವರು 'ಈಸೂರಿನ ಚಿರಂಜೀವಿಗಳು' ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನೇ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. 'ಏಸೂರು ಕೊಟ್ಟರೂ ಈಸೂರ ಕೊಡೆವು' ಎಂಬುದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನರ ಮನೆಮಾತಿನಂತಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ 1942ರ ಈಸೂರಿನ ಹೋರಾಟ, ಒಂದೇ ಊರಿನ ಐದು ಜನ ದೇಶಭಕ್ತರ ಬಲಿದಾನ.



ಪ್ರಥಮ ಸ್ವತಂತ್ರ ಗ್ರಾಮ ಈಸೂರು

ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವಮಾನಗಳಿಂದ ಕುದ್ದ ಈ ಇಬ್ಬರು ಈಸೂರು ಸ್ವತಂತ್ರ ಗ್ರಾಮವಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು, ಕಂದಾಯ ನೀಡದೆ ದಪ್ಪರುಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಶಿಕಾರಿಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಮಲ್ದಾರ್ ಚನ್ನಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಅವರಿಗೆ ವರದಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೋರಾಟಗಾರರ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮ ಜರುಗಿಸಲು ಅಮಲ್ದಾರ್ ಚನ್ನಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸ್ ಸಬ್‌ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಕೆಂಚೇಗೌಡ ಇಬ್ಬರೂ ಈಸೂರಿಗೆ ಪೊಲೀಸರೊಡನೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಊರ ಮುಂದಿದ್ದ 'ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರದ ಯಾವ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೂ ಊರಿನಲ್ಲಿ

ಕಾಡುಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ನೀರವ ಮಾನ. ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರು, ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಮಿಲಿಟರಿ ಪಡೆಯ ದೌರ್ಜನ್ಯ. ಅವರೆಲ್ಲರದೂ ಒಂದೇ ಉತ್ತರ: 'ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ'. ಕಡೆಗೆ ಮಿಲಿಟರಿ ಪಡೆ ಈಸೂರಿನ ಸಾಹುಕಾರ ಬಸವಣ್ಣಪ್ಪನವರ ಮನೆಯನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿ ಬೆಂಕಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಬೆಂಗಾವಲಾಗಿ ನಿಂತ ಮನೆ ಬೂದಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಸವಣ್ಣಪ್ಪನವರನ್ನು ಕವಲೇದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡವರು ಈಸೂರಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.